

GAZETĂ TRANSILVANIEI.

Gazetă cea de 2 ori: Joi și Duminică,
Fără candel concură săptămânale. — Prețul:
pe l anu 10 fl., pe $\frac{1}{4}$ 3 fl. v.a. Tirișteanu 12 fl.
v.a. pe unu anu sed $\frac{2}{3}$ galbeni mon. română.

Anul XXXVII.

Se prenumera la postele e. și r., și po la
DD. corespondenți. — Pentru serie 6^a cr.
Taci's timbrul = 30 cr. de fiecare pu
bliare.

Nr. 58.

Brașov 219 Augustu

1874.

(Correspondinția privată).

București, 3/15 Augustu. Sesiunile anuale a Societății academice române, fixate în săptămâna de 1857 pe un scurt periodu de săptămâni, să deschisă de către președintele său d. decanul Aug. Tr. Laurianu în 1/13 prin un curțier scurt, după care d. rectoru Ioanu Maximu, în calitatea sa de secretarul general, a perlesu re-portul delegației, în care să atingă în modu synoptico lucrarile de preste sau ale delegației, după care urmă comunicarea programelor lucrărilor, cu care va avea se se occupe Societatea în această sesiune. Acea programa coprind puncte astă de multe și materialu de abundanță, în cau nu priepeanu, cum ar potă se-i éssă Societatea capătă, tocma si in casu candu Societatea s'ar decide, că pe caldurile aceste tropice, care doină mai alesu siesură acestei frumosu tieri meridionale, se lucre si in dominei și serbator. Ambelă aceste acte, reportu și program'a, se detera la tipar, de unde lu yeli recepe, și d-văstra in cetea unu exemplaria.

In prim'a di, in locu de siedința formală, s'a tenuut numai conferenția, pestruca membrii prezenți inca nu era $\frac{1}{2}$ plus 1; pe a două di insă mai venira dooi membrii și asi se inceputa siedințele formali. La conferenția, delegația dele membrilor informații diverse, între altele despre modulu assecarei fondului Zappa în proprietate de pamenta, despre greutăți intempiante cu proiectul de a se face bustul lui Alexandru Ioanu I in marmora, despre bustul generariului Herescu-Nasturelui a.; dr. d. Alexandru Odobescu inacri-natu inca din anul trecut a ceretă in urmă multelor manuscrise ale lui Dimitriu Cantemiru si ale filo-sen Antiochou Cantemiru, despre care se luase scire, ca s'ar mai adă in St. Petropole, preste cele cunoscute pana acela, după conferințe cu d. consul general ale Russiei de repetate ori, si dupace s'a midiucoiu transmitterea manuscriselor la București, se adă in stare de a informa pe membrii societății, ca acele tōte ar' fi numai de ale lui Antiochou Cantemiru, cu totalu 11 volume, ca ince in tōte acele nu este nimic ce s'ar potă folosi in istoriu patriei noastre, cí 4 volume co-prind corepondințele diplomaticale ale lui Antiochou Cantemiru, avute cu imperatice Catharina II, er' celelalte siepte volume suntu totu atatac copii ale astrelor sale, facute in tempulu, pre candu tipărirea loru eră interdissa.

Biblioteca Societății s'a incompletu érasă cu cetea astă de carti, parte donate, parte comparate din bugatul propiu. Aci se atrase atenținea membrilor la unu nou documentu despre vechea limbi dacoromanești, cí limba scrisa. Scită este, ca urmele de dialectul nostru vorbitu, scrisu si tiparit, s'au potut descoperi pana acela, căle mai vecchi, numai dintre anii 1570—1580, er' urme de limbă vorbita si scrisa s'ar sălă multă mai vecchi. Cunoscute este bull' papae Innocentu IV din sec. alu 13-lea, in care se spune, ca patriarhul din Constantinopol ar' fi permis, ca sanctele scripturi se să traduca si in limbă vlachă, ceea ce probabla, ca intre anii 1300 si 1400 limbă dacoromana se credea de apta, că se se traduce într-unu scripture. De s'au tradusu său no, inca nu s'au potut descoperi. Mai departe este cunoscute

si acelu documentu latinescu dela a. 1464, in care se vorbesce despre unu pasportu romanescu din dilele domnului Moldovei Petru Aronu, scrisu romanesce (idiomatic valachico). Dér' s'a mai descooperit si unu altu documentu, din care se vede, ca Petru Domnul Moldovei in a. 1387 depuse jura-menta catra regale Poloniei in limbă sa românăscă, pentruca sita nu scieas.

Manuscripte de traducti din auctorii classici au intrat pe anul acesta dice, din care patru din elincese. Aceste érasă voru da de lucru la comissii ulu respective, pertinu in adeveru este lucru fórtă delicate cu acelaia recensiumi. Nu scim cum le voru adă pe aceste dice, atata ince este sciul din capulu locului, ca acela, care vrea se traduca bene romanescu, trebuie se cunoscu ambele limbi perfectu, adica si pe a sa, si pe cea din care traduce, si se cere mai pre susu de tōte, că se fi inventiatu inca din pruncia si de aci in colo în tota viétilă, a cugelă numai romanescu, a-si formă frasene, construcțiile numai asi, precum se vorbesce in provincial din care este elu, ci preste totu, prim orname ca se si occupa neîncetato, cu lectur' coloru mai bune scrieri romanescu, in fine, ca cunosc si artea de a traduce. Deo-camdata a venit acelu folosu mare dela concursurile aceste, ca literati nostri au inceputu icu coela a luă in se-riose transplantarea classiciilor in limbă nostra, dr' lectoriu loru au se vina mai tardiv.

Din dicționarul anu mai estu 45 de col' in 9 fascicli si an sjensu pana la lit. P. Asi se spera, ca in anul 1875 se va termină si acestu opu mare si greu, carele a datu ocasiune la disputa celu mai multu si adesea fórtă neplacute, care ince nu s'au potut evita cu nici una pretiu si voru mai trace multi ani, pana candu vora incela, ceea ce nu nici nu credu, pentruca in acestu punctu nu vomu fi noi dacoromani, carii se ne bucuram de privilegiul exclusivu de a fi scuti de dispute si concertatiori catu de ferbenti pe acestu terenu statu de vastu si atata de puciu amblato. Cu tōte aceste ince limbă nostra merge inainte, face progresu, cu care nu se pote asemena nici unu din restaritul Europei; mai are ince lipa de fermenta-tiune, că si mustulu celu mai bunu; ne adamă in perioadu juniei rigorose; dr' noi dacoromani ne cõcemu destulu de iute, apoi — candu nici n'crede cinera, ne scutaram lenea si facem cate una saritura, de care singuri noi ne miramo.

In siedința de eri se petrecu aproape dôme-ora cu cestiuene nevenireni, său a veorei fórtă nerugălate a unor membre, pe care nu-i excusa nici be-tranțiele seu morburi grele, nici alte cause plausibili si cari nu au dan nici macaru responsu la invitatiunile astăzile de delegațieni. Despre asemenea membru s'a constatato, ca prin absența lui faceru mare Societății academice, ca-ci o tenu pre locu, că se na pôta inainta cu lucrările loru in sesiunile anuale; de aceea unu din ei au si acordato in dresci prepusu, că si cum ar' fi dora ințelese pe sub manu cu acea factiune, care lucra de cativa ani pentru desfășuirea Societății academice, său de totu, său numai cu scopu, de a o

*) A se vedea: Inventarium omnium, et singulorum privilegiorum, literarum, diplomatum, scripturarum et monumentorum, quæsuscumque in archivio regni in arcis Cracoviensi continentur etc etc. Lutetiae Parisiorum 1872.

transformă in altă, compusa numai din membrii alesi din România propria disa, pentruca astă se scape de statul presupru si impaturi de a le re-vinților, ceea ce se aude in toti anii.*). In acăsta cau s'a exprimă de catra societatea unu referente insarcinat a veni cu una proiectu, că substratu de discussiune, ce se va deschide in una din săptămâni septembrei venitări. In fine, rapase frangase, dr' astă nu mai pôte merge; sipte an de presupuri, impaturi, adesea chicană, sunto de ajunsu chiar si pentru temperamentele flagmatice. Într-aceste ardelenii ar' face fórtă bine, deca ei si'ar' infinită in realitate nu numai pe papiru sectionul prevedute inca dela 1861 si in locu de a-si perde tempul irreparabile cu certe confessionali, pentru ca in ajunsu de risula Europei luminate, si cu activitatii unguresci miserabil si cu procese copilaresci, se le lasă pe aceste dilexitatilor, er' cei, cari pretendo a fi in adeveru romani literati, se-si vedea acolo acasa de literatura si de istoria si se-si inverte limbi mai bine. —

Brașov 20 Augustu. Diu' nascerii Mai. Săptăminalul si regelui Franciscu Iosifu I se serbă astădi aici cu tota pompa, statu in basaricile romane si case, catu si in cea rom. cath., unde se adă in parada si regimentul c. r. nr. 2, care dețe salvele preccoadă restul ostasimile se afă postau in piata.

Din mai multe locuri primarănoi soire, ca in tre romani se serbă astăda cu multa pietate prin basarici, cerenduse della tatalu dreptati eterne pro-pere domniei monarhului si in. Case Domnitărie, care e singura scutul dreptati poporului.

In Blasius se serbă cu mare pompa, si Excel. S'a d. archiepiscopu si metropolitu deo-mesa pomposă, la care Juă parte tota inteligenția că la 100 iasi, unde se redicara toaste pentru fericii domnure a Maiestatilor Sale si pestru in Os'a Absburgică, refugiu tuturor supusilor. La toastele „se-traiesc!“ urmate ne associam toti cu tota alipirea si credința dișteasă

In 19 Deminția a pornit armată la manevre de tōma, la Sibiu, unde credem, ca va inspecta si in. Sa archiducele Albrecht. —

La manevre de aceste mai mari in Boemii si Germania la Anversa merge si ministerul de res-belli si României cu mai multi ofiiceri atasati, invitatii si de imperatru Wilhelmu. In România inca se pregatesc o mobilizare ca neci odata.

— La studierea cladirile liniei ferale Pre-deale-Ploiești si insarcinat d. min. de co-merțiu al României Gantuzinu.

Conducere se incredită in inginerul francez Du Jardin cu leafa de 1700 franci si spesole calato-rii, alti 5 ingineri cu cate 1500 fr. si 300 că diurne.

*) Pana candu maghiarii din România faca causa comună pe facia cu ei de aici, nu numai in punctul literarul, ci chiar si in spinorii politice; pana candu reunirea păstorilor nemiti din Bucuresci faceră serbari comune in Brașovu si aiurea pe aici, fară reclame din partea precomendatorilor gubernie ale României; poltronu au fostu si voru română toti, cati se impedece de presupuri si impaturi, fară ale mesura cu aceasi mesura, candu accademie n'are a face decatu cu literatur'a. —

Red.

Spesele celei acesteia pentru România vor fi colosali, numai de să rău cu consecințele acestui sacrificiu.

Brasovu în 19 Aug. 1874.

Cine nu sei, ca pana la anul 1848 a domnit în Transilvania celu mai crass feudalism, Faveritii, sieofantii și privilegiatii erau singuri ce se imparteau pe pieles poporului muncitoru și îmbrancită în sclavia. Poporul era numai o turma de tisă și de mulți, care omul se începea atenții numai dela baronu. Evenimentele anului memorata pareau și fi s-așteptau temelile privilegiilor și prerogativelor și fi distrusă murii despartitorii dintre om și om. Înse parceră nu a însăcatu, ca-ci acela, privilegia se bucura și astăzi în faptă de valoare și validitate deplină, ele se răscăpă și iugană într-o luarea mesurelor, ce deschide calea a potrivită să fie pre poporul odioz și temutu, care a avut cetezanti de a-și reclama asemenei drepturi.

De cînd arbitriile și forța n-a imposu astăzi legislativice, de atunci poporul roman este redus la islamism, la rolul de misera piebs contribuie. Orice instituție s-ar introduce și orice reformă s-ar face din partea potestatii ungurești, nu se poate în practică cu altă scopu și destinație, decată cu a distrugere temeliele individualității, ale existenței națiunii romane. Si spre ajungerea acestui scop factorii legiuitori sunt împărțiti astăzi de bine, încât ceea ce nu poate îndeplini falii liberali, parte de ruginie lumii, parte din specula că se nu-și traga odiul amprătorului, acesa și îndeplinește cu emfază ceea ce privilegiatoru, ce se numește cameră boierilor, și care jocă rolul frumosului al doilea în legislație.

Într-o lîngănașă de 120 de paragrafi și novelle electorale astăzi conglomerație de cicoi și dicotii n'așătă unde se face modificării, decată la § 5, care presează censuul se trebuie să se plătească unu cîte transilvaneanu, pentru că se poate folosi de dreptul electoral. Dintre 121 milii de alegatori transilvaneani 80 de mil mergu la urmă electorale pre basăs diplomelor, pre basăs privilegiilor, și totu-și cicoiosmulu se temă, ca cele 41 de mil alegatori plebei voru fi în stare se surpe temeliele suprematiei ungurești și se pună capelui domniei cicoioscă, pentru aces ei, impenitentii fiind chiar și de guvern și de catre mandatorii din cîtei liberaillor, se sufulcă și ridicări consulul dela 8, la 18 fl. — Într-o cîte voru fi salvati suprematii ungurești și domnii cicoioscă prin acestu actu, — ne va arechi vitorianu celu mai de aprobe, înse fi siguru cicoiosmulu, ca va mai potă veni încă unu tempu, candu de sine bucurosu s-ar areta mai gerozesc facia de poporă, înse atunci nime nu-lă va mai întreba.

Că sprijinu mai însemnatu aici, ca acestu actu să se severitate în siedintă dela 13 Augustu a camerei boierilor. Dintre comitii și capitani su-pri-mi transilvaneani numai capitano Naseudoi Al. Bohatielu a votato contra modificării. Deceamă scăd, ca d. Bohatielu are locu în cameră boierilor din Budapesta, î-l amă laudă atitudinea, sciindu înse, ca dinuș se tiene a fi romanu și capitano supremu ale unui districtu romanesca, nu scăma, ca ce a capata scalo, deca nu cumva potcote de cai morti.

Adunarea generală a Asociatiunii transilvane pentru literatură română și cultură poporului român.

Dupa doi ani de patimii, lupte grele și mari tentații, era fratii de nou sangră drese impreuna!

Ce dulce și revederă!

Ce marézia serbatiori naționali!

De, ca-ci este dia: care a facută Domnul, că se ne bucuram și se ne veselim într-oasă!

Fia deci binevenita și binevenită!

Acestă multă așteptă și multă prețioșă sérătătorie începă inca naștere de dia's preșipă, ca-ze fratii sosies inca naștere cu două dile.

Duminica (9) la amădia sosira și președintele cu famili'a, mai mulți dintre membrul comitetului și alții de priu partile de susu si de din josu de Mureșeu.

Președintele fu așteptat la gara de intrăg'a inteligenții romana, si căiva tineri din Deva și gioru, — binevenită în numele devaillor prin dñi A. Schiav, si primita cu cele mai sincere urari de "se trăiesc"!

Urmări apoi salutarile și îmbrăciosiarile fratiesci și cordial.

Săr' conducătoare imputitoru de felice în onore presedintelui. Corala tinerimel intona imnul național "Desătășire romanește"; dr. dñu S. Piso într-o vîsu "se trăiesc" salută pre presedintele, care de căi morboșu se înălătărește, multumindu cu multă caldura manifestaționile și așpirea dovedita facia de densu.

In diua adunare adeca 10 Augustu și, nou, deoare de demandă stradele Devet erau așezate de oșpetii sositi. In töte partile fecile voloșe, îmbrăciosari si recomandari reciproce. La 9 ore ca toli la baserici romana, unde de locușe se începura lucările, adeca alegerea comisiaunei pentru invitația presedintelui.

Dupa cîteva minute presedintele intră și - si ocupă locul într-o cîte mai insuflătorie exclamații de bucuria si aplauze.

Lîncîndu-se sgometul de bucurie presedintele deschide siedintă prin o vorbire adeverată românească și multă patrandătorie.

Din protopopu din locu I. Papu apoi salută adunarea în numele devaillor. La provocare pre-sedintelui membru coadunat trece la ordinea dîlei. Se ajeju notarii în persoane d-lor Dr. Silasi, M. Botescu și A. Olariu, precum și celelalte comisiauni.

Dupa o interpellare fora neclu nou iahileșu a d-lui Mezel, ornare reporturile oficialiori Asociatiunelui si anume a d-lui sacer. II L. V. Rusu, despre activitățile comitetului dela ultim' adunare generală; a d-lui cassario, veteranul si neobositul capitanu în pensione Stejeriu, despre cassa si a d-lui bibliotecario Cretin despre starea bibliotecel. — Aceste reporturi după ce se ascultă cu multă atenție, se predara comisiaunilor respective.

Urmări apoi cetera disertaționilor si anume: a d-lui Acasente: despre "seraci" poporului român si modul cum aces s-ar potă vindeca.

Acestă disertaționă rostită cu multă elocință de autoru; er' din partea publicului ascultată cu încordata atenție, si desu aplaudata, face multă onore d-lui Acasente. Se trăiesc!

Se urca apoi la tribuna jenele d. Vui'a medicinistu în Pestă, diserterându despre arderea casavrelor. Relativ la acăstă disertaționă avemu se observam, ca ni-ri' fi placut foarte mult, deoare comisiaunea censurătoră era mai cu precauționă. Apremiu multă nisuntulie teoremei noastre, si chiar pentru aces așteptamu dela dñu' cu o portiune mai multă modestie. Dupa a nostra parte teneri nostri inca - si au societățile loru, — într-o adunare generală a Asociatiunii ince ascultăm mai bucurosu pre unu dintr-literatii nostri, mai veterani, să călă pacino si disertare de una sugeto mai acomodat, cu studiu profund si multă estetică.

Speram deci ca în venitoriu comisiaunea censurătoră va fi mai precanta. . . . Dupa discursul d-lui Vui'a siedintă a cam pe la trei ore după amădi se redică, anunțându-se continuarea la 5 ore.

Dupa amădia diserteră d. Dr. Silasi despre literatură română tradițională, Dr. I. Lapedatu despre cultură poporului român. Ambele disertaționă ne incanta și le ascultărăm cu multă bucurie. Ne simțim mandri cu astu-feliu de disertatori, deci sa-i tineni Dumnedeu la multi ani, spre fală năstări si indemnări confratilor! —

Abi se fini siedintă si grabiramu la concertul aranjat în onore și folosul Asociatiunii.

Eta programul este publicat în nr. 54 ala "Gazetă Trans." Adusul mai e la punct 5, ca canătă impreuna si D. baroness Elena de Popu; de către loterie se amâna pe a dñe'a de la balu. R.)

Concertul a reesut bine. — Avuram placea, ca din intempiare poturam audi si dulce, multă fermecătoră si bine cultiva'r vose a baroanei Elena Popu, precum si dibacea, executare pe pianu de d-sioră Minerva Draghiuc si domnă Miklosi, nu vomu via neclu acăstă placuta sera. Pentru care avem a mulțimi destinsu D. Constanta de Dunări Schiav. —

Neci odată unu publicu mai mare in Deva, dauna numai, ca n'a putut fi în ordine si mai bună. —

Ne amu si incantați si mai multă, deoare ple-are ar' fi fostu töte romaneschi perfectionate să deces din programul romanescu ar' fi lipsit de urile.

Se lasamă de urile celor, caru si placere si folose din ele, se nu mai schimosim frumosale noastre nume strabune si romaneschi!

Din scaunul Sibiului 10 Augustu 1874.

Domnule Radactor!

Mi permito a raportă despre lucrările cele mai însemnante ale siedintelor senatului protopopescu tenuu în 4 Augustu a. c.

1. S'a raportat despre rezultatul esemnărilor cu princi, caru si frecuentat scolă în cursul anului scol. 1873/4 si s'a constatat a fi frecuentat scolă în protop. Sibiului gr. c. 412 fetori si 378 fetițe din numărul totalu de 548 fetori si 541 fetițe, prin urmare nu' au frecuente scolă 136 fetori si 163 fetițe.

2. S'a raportat din partea protop. resp. L. V. Rusu, despre starea învelișamentului populației în generale pre anul scol. 1873/4 si s'a decis, a se votă recunoștința protocolară protopopului, pentru zelul si fatigări dovedite continuu în interesul promovarei caselor scolare.

3. S'a constată necesitatea de conferință învinătoresci pentru perfectionarea învelișatorilor. Că acestă conferință se abia rezultatele intenționate, e nevoie să se fia conduse de barbati de specialitate probati. Domnul Director Bas. Petri, la rogarea senatului scol. protopopescu, binevol a lăziasuprasu conducea acestorui conferință, ce se vor conchisma cu finea lui Septembrie a. c.

4. Constatandu adunuc semnătă necessitate pentru provoarea principioru de scola cu cartile scolarece necessary, senatul scol. protop. a lăziasu meseri, că astău prin contribuții din cassele băsăricelor din protop., catu si prin colecte besvoile dela inteligenții din Sibiul, se se procure o sumă de bani, destinat anumitui pentru cumpărarea de carti scolarece. Totu-odată s'a decis, că se faca pasi si la Ven. consistoriu metropolitan, pentru asemnarea unui cuant din fondul scol. archidecanu, totu spre scopul procurarei de carti si rezulatul scolarece.

5. La propanerea comembrolui Bas. Petri, se decide, că Ven. consistoriu metropolitan se fia rugat, că în coîntelegeră cu celelalte consistorii gr. cath. ale dieceșelor surafage, se se boerojăse a se îngriji pentru cumpărarea si edarea de tolu filiu de recușini si apparec scolarece (fiscale, istorico-naturale, geografice, matematice, d. c. adaptate pentru măsuri metrice) considerandu trebuințele scolilor noastre confesionali.

6. Se decide a se face pasi la comitetul Assoc. tranne, că acela se benevolescă a darui ca unu exemplarul gratuit din folt. Transilvania, în folosul macara a unor scoli mai băsărișore dia protopopiatul resp.

7. Se decide a se face pasii, că in acèle comice măștecate, unde princi gr. cath. frecuente-

școlă majorității greco-orientali, parohii gr. cath. că catecheti, se îndoreze a propune cu acordată încreșterea religiunii. Totu-odata președintele școl, că catecheti, se asternă la președintele școl, protopopescu în fa-care luna, un report consoñios, în carele se expune și arată nu numai numeroșii prilejuri frecventate și săi absențe în fa-care de la catechizare, ci și pensula resp. materiale trăcute în fa-care ora de propunere din luncă cutare.

8. Deși în decursul anului școl. 1873/4 pentru dotările unor școli din cassele alioiale în comunele mestecate cu sassi, s'a scrisă cate de 3 ori fără rezultat, totu-șe șeful școl. protop. și cu care a decisă, că pe lângă dotările celorlalte din cassele alioiale în comunele politice mestecate cu frăți sassi, se se facea noi pasi la comunitatea națională sassescu și provocarea la antecate.

In fine, pre cîndu avemă onore a prezentă a cestă scurtă reportă despre lucrările siedinței șefului școl. din protopopiatul gr. cath. alu Sibiuului: totu-șe cu via placere anunțam, cumea domnia: Bas. Petri, barbatu de școală probat și expert, cum si d. Iasp. școl. II L. Bardosi asemenea zelos pentru cultură poporului, prin luminele experiei și zinzelui loru, au contribuit în mod considerabilă la direcționarea și rezultatelor agendelor șefului școl. protop. în sensul indiginită.

Dacă numai, ca unii dintre comembrii inteligenției ai șefului școl. protop., n'au putut participa la siedința siedință.

Festivitatea trăgătorilor la semnă.

De mai mulți ani există aici în Brăisov o reuniune a trăgătorilor la semnă, carea, portându un caracter eschisiv sassescu, nu se compune de catu numai și numai din membri sassi. Această reuniune cu devișia „Ateveru si Libertate“ a aranjată pre dilele de 15, 16 etc. Augustu a. c. o festivitate grandioasă, la care a invitată pre tîre reuniunile de asemenea natură nu numai din partile Austro-Ungariei, ci chiar și din Germania și România. Astufului se speră, ca cea astăzii ocazie vor concurge la Brăisov vr'o catre-vr'o mil de persoane și ca dispuse voru intări și ramasă, aici și vr'o catre mil de florini, a carora lipșa este astăzi semită în piața Brăisovului.

Sambăta la amîndoi-a tîtei erau gata pentru întempiarea și primirea mijloaie de ospet. Membrii reunii brăisovene, săi mai bine ai reuniunii sassesc din Brăisov, costumati cu palării cu peno și surcătice sură tîrite cu postavă verde, plecară la 12½ ore către calăi ferite, unde aveau se întempinare mijloaia de ospet. Înca pre cale fiindu, spre cea mai mare mirare a loru adara, ca membrii reuniiilor germane din Bucuresci și Ploiești să sosiasă dejetă. Dăi și nu s'a deschisă încă comunicăriile de căre ferătă pre acela liniș, că totu-șe ai sosită iute, că-ci încapăndu în dove drose, n'au avut lipsă de caravane. Înca nu se finisera imbrăcodăriile cordială, discursurile de binevenire și reuniunile de bucurie pentru bună afară și signalul de la gara începă a prevesti neasemnată sosire a trenului cu multimea cea mare a ospetilor din primul celelalte parti ale tîrii și ale lumeni. În fine trenul così și, că se nu dicnește nici pre multă nice prea pocinu, vr' 40—50 de ospeti descalcează întrubușitul trăsucurilor din „fortăreții“ alba*, între sunetele muzicăi civile de aici și între cele mai entuziasmată manifestaționi de bucuria din ambele parti. Dupa recapitularea ceremoniilor de cordială primire, conductul pleacă în ordine ostasășea și pre la trei ore sosira în piață orasului, depusera flămuri în casă comună și își apoi astăzii, catu și cei din locu se împărtășă pre acasă și pre la cortele. Séră a să datu un banchetu splendid în localitatea edificiului reuniunii, care fă illuminatul pompos, ér în trei verfură ale muntilor din jurul Brăisovului se aprinsă cat o gramada de lenape mușata în petrele, cesa ce oferă publicului din oraș un spătac plăcut.

De atunci începă edificiul reuniunii, ce are o romantice puștiune pre polele muntelui Tempa*, portă neconținut vestimentu de serbătoria. Elu este încarcăt de o multime de flămuri mici roșivîntie, întră căi falafei falnicu tricolorul ungu-

rescu, căci sassi suntu prudenti și circumscrisi, nu voiesc se vîna în conflict cu ministru Szapry.

Momentele principali ale festivității în dilele orăzitorie suntu darea la semnă, excursiunea în munti Brăisovului, premiera celor mai buni trăgători și băstăchile. Exercitările în tregere la semnă și venotăria a sustinutu totudeuna în respectivă incréderi și forță de aperare. —

Totu-șe pre dilele acestei său aranjate festivități generali și din partea altora reuniuni, la care suntu invitate tîre reuniunile din patria. Apoi invitații poporali încă tînura aici conferințele lor, în 18. l. c.

Numerul șefilor, cari au venită la partă și la aceste festivități este multă mai considerabilă că șiu trăgătorilor la semnă. Preicum suntem informați numerul totalu șiu șefilor, respectivă de tîtei categoriile s'ar urca aproape la 300.

Discursul

deputațui naționale Alessandro Romanu, rostită în siedință Camerei la 20 Iuliu.

(Capetu.)

Trebue se marturisescu, dloru, că dintr-o totu-șe numai unul singuru, cari's -i respondă acu, să s'incercă a discuta cîstea cu óre care date și cifre; ceilalți insă s'au serrită numai de bănele, inventive, termini violenți și abușuni reumatice pre carei totu-șe nu le potu trece cu vedere. Domnișele loru voiesc se facă din acăstă legătu numai cîstea de naționalitate der și cîstea de partidă, pre cîndu noi nu facem nemicu din tîtei acestei, că-ci noi predam pentru interesele poporului și pentru respectiva legă, fără ce se fîmă disu, ca cîremă justă regulare a legăi electorale numai pentru romani. Nu de dă-ce emendamentul prezentat de d. dep. G. Kemény nu lovesc numai în interesele românilor, ci lovesc și în interesele celor 50, alegatori seculi, ba încă după cum am demonstrat, cu timpul pre desa i-ar lovi în modu multă mai violetă, decata pre romani.

D. depuștu, baronul Stefano Kemény, iș amanșantul seu discurs, rostitu în seriele de érnu cu pîpă în gura din nainte focul, ar' potă se alba multă efectu, — d-sa, dica, a susținutu într-altele, că nu trebuscă estinderea dreptului electoral, de dă-ce prin sufragiul universal amu sjunge acolo, unde amu ajunsă la anul 1863, cându români au intrat în Reichsrathul din Vienă, cesa ce unghiri nu potu nici se oile, nici se o erte. Da, d-le baronu, astăzii este; români au intrat în Reichsrathul din Vienă. Potel ișe d-văstra se vorbiti ori cată reie contra românilor; unu singuru lucru insă nu poteli impătu, acesa! ca români ar' fi invocată vr-o dată armele străinilor contra acestei patrie. Nu, domnul meu! de unu asemenea faptu numai d-văstra ati potu se fiți capabili, d-văstra, aristocrat'ă maghiara, care aștă dușu ceva-si mai departe încă decata — Vienă.

D-lu collegu Iuliu Horváth apoi a mersu cu chauvinismul seu para la cysimua și în locu de argumente, — a întrebuitu nisoșe expectațion egoistă — dreptu arma defensiva — pentru susținerea unei cause reie. D. collegu este ina jone, prin urmare promite multă pre calea acestei direcționi, dica și va dezvoltă facultate de cîr direcționi. Ună astăzii ocazie încă a facută întribuționă de statea inventive, incată mi este cu neputință se trece neșperatoră preste discursul d-lei dep. Friedrich Eitl, ca n'ar' fi destul de liberalu. El, d-le collegu, permite-mi insă a-ți spune, că d-la mai puină că ori cîne esci îndrepătau a pronunțat verdictulu asupră liberalismului altoră, că-ci pana acum' a incă n'au facută, decata pre cavalerul celor mai desparte și mai reacăbariori cause. Nici odată te ame vedută luptandu, decata supu drapelul acelor'. Sun în poziunea dă a potu servi cu probe suficiente în privința acăstă.

On dd. depuștu și aducut încă de sigură aume, că atunci, candu se aducut aici cîstei denumirei dui Ferdinand Heissler de comite supru alu Zarandului, nimeni nu s'a gasit în totu Cameră, că se să aperă aceluia individu, care la an. 1849 luptase contra patriei și macelasse multime de secu; — nimenie, deces, decata numai d. Iuliu Horváth, care — de cavaler Mare ce e — s'a îngățiată și atunci întru aperarea d. Heissler, întocmai precum s'a îngățiată și acum întru aperarea despărțirei de dreptu a poporului. Ci nu e

destulat atâtă. D-za nu se multumescă numai a recomandă emendamentul despoșitoriu de dreptu alu d-lui Gavrilo Kemény, d'er' încă rôga, împărlă, conjura Cameră, ca se nu nite cumu' — pentru Dieu! — se aplice romanilor riguroș pedepse, er' nu se li accorde privilegiu de acela, de cari nici unguri, credințiosi fi ai acestei patrie, — nu pretind. Această este una liberalismu mai prejos chiar decata fusese liberalismul austriac, ca ei nemili delă 1849 candu s'a introdus asă numitul „Gleichberrechtigung“ nu s'au facută exceptiunile nici claru pentru ei insă-si. Astă d'er' si asă încă încă fostu într-o liberalul decatu d. dep. Horváth. A vorbitu d-sa încă si despre posibilitățe óre caror eventualități, fară a spune insă ce felu de eventualități. Ei bine, vi vom spune eu, d-lor, ce sunte acela. Cine, d'antăz eventualele ar' fi, sa déca on. Camera ar' admite emendamentul duii d-dep. Némésius, guvernsu maghiara ar' potu se să ascurată nu numai despre multimarea și încrederea românilor, d'er' despre a întregiei populații transilvanene; ca-ci nu trebuie se ignorăm on. dd. depuștu, ca suntu fără multi chiaru între usorii cei mai încarnati din Transilvania, cari au acceptat cu totu-șe alătura della actul Uniunei, și cari, în urmă procederile urmate în Transilvania, astăzii noștremu simburele celei mai pronunțate nemulțumiri. Ba, d-lor, sunte în esalță parte a on. Camera mai mult domini cu desobire insă este unu emindat deputat, care nu s'a potută conteni de a declară francamente, că la casu, candu s'ar primă emendamentul d. baronu G. Kemény, d-sa nu se va mira că-si pucinu, daca nu ve mai redé în partidu gubernamentalu nici una deputat român.

Cealăz eventualitate, care de alimetre va trebui se urmeze cu tîta siguranță, și acarei posibilitate este tocmai motivul care a îndemnatu mai multe pre d. dep. d-lui Horváth se-icordă poterile contra ei, să se lupte, pro aris et foci. D-za în adevăr n'a numit, d'er' o voiu numi-o eu. Acea trista eventualitate d-lor, este, ca omul de stat Cetății-de-Balta nu l'ar' mai trameze pre d-sa aici, precum nici site cercuri electorale nu l-ar' mai trameze pre aici, cari astăzii și risipesc forțile în acăstă Camera, numai pentru a induce în eroare prin feluriu seducționii bună credință a guvernului și a on. maiorității. Ecaz d'er' acela doze eventualități, despre cari a admisit d. dep. Horváth, fară însă de a le numi. Se potă însă — cesa că nu se credu — ca on. Camera privescă acăstă legă electorală, că o cîsteu de potere său predominantă; d'er' în casul acăstă lui, potenții formă direcționali de interpretare, assecordin pre on. Camera, ca ea, în nici ună din aceste direcționi nu se poate susține. Ca-dică primăz acăstă cîsteuă că cîsteu de potere său predominantă, că o forță óresi-cumu brutală oppusă de căra maiorității națională contra unei considerabile minorități a tutu acelaia-si național politice, contra compatriotilor loru, — atunci acăstă nu potem nici de catu se o concordam cu principiile filosofiei de statu. Er' déca o primăz din punctul de vedere al intereseelor de partidă, trebuie se declaru, ca multă mai poteriu radinu ar' casigă guvernsu prin depuștu ca s'ar alege în sensul electoralului delimitat de mine, decata prin depuștu de pana acumă; că-ci pre cindu la spatele acelora ar' stă poporul întrugiu, — la spatele acestoră ar' nu stă nimene. Oca pentru scrupuli co ar' potă se nu nască, observa numai atâtă, că „pașca sapientia regitur mundus“ er' aceea nn potu se ocredu, ca guvernsul dörfă l-ar' lipsi chiar și aca pașca sapientia, pentru a-si castiga simpatică transilvanenilor.

Si acum, d-lor, me voi ocupă de o imprejurare, carei's eu nu mai pucinu-i atribui mare însemnatate. Aume, amu audiu imputându-se orăzitorul collegu d. Mocsáry, pentru ca d-sa, că unghri neososi, -si a redacut voce întru aperarea românilor Transilvanieni. Dloru, acestu faptu nu merită stigmatizare, d'er' merită apreciere, merită lauda și încă tocmăi pentru acesa, ca d-sa a facut-o acăstă — că unghru. El, d-lor, o naține cu sentimente nobile, care si se a trece prin scăldu la suferinților si scăa ce este împărăție, — atunci candu este radata sie-si, candu reajunge era-si în eserțiu deplină su drăptățile sale, atunci, duc, o asemenea naține nu pote, nu trebuie se-ai demnitatea, nu trebuie se calce în petiere principiul ecuației, — ci se ia cu crutiare față cu concretizării și de altu sange. Număz acestui sentimentu nobil dede expresiunea prea demnului nostru collegu Mocsáry, atunci, candu a apperat in-

tereselle romanilor din Transilvania. Dér' o asemenea fapta loială eu tocmai dela aderătorii lui usugri me simtu în drept si-mi place se ascupăt; ca-ci — se martorissim, cu frachetia! — pro chauvinisti, cari din peccate sunti prenumerosi în această Camera, eu nu-i credu cătă-si de pacina capabili de nici unușenesc sentiment nobilu și nici m-ascupăt s'audă vre-o dată asemenea cuvinte loiale din gor'a lor. Sunt mulți între membrii onorari, Adunari, cari -si detoresc alegerea tocmai acelor naționalități nedreptății, pentru cări nu numai că nu'nd redacăt vre-o dată cavită, dér' inca, — condusă de setea gloriei vane a unui estiu patrioțismu, său pote si de altă interesu — au întrebuită pana si cei mai neînsemnători occașioni, pentru a lăptă chiar contra lor și pentru a lor încadratitudine înț-insele.

Când apoi vedea acăsta procedere nedemna, precum si disproportionarea evidență, cu care sunt reprezentate naționalitățile; în fine candu privesc prs-de-partea dispozitione, malcontentă a cetățenilor din tiéra, pre de altă parte modulu de grupare a majorității din această Camera, -mi vine amintirea cuvintelor lui Eusebiu, prin cari descriește amariorică stare la lumii creștine din secolul IV: „Orbis christianus ingenuus se videns esse Arisnum.” Așa dér' inca odată repetu, ca nu dela chauvinisti ascoperăt noii justitia și eciută, ci toamna dela maghiarii cei aderători. (Aprobari in stang's).

Inca o reflectare, d-loro. — D. dep. Colomanu Tissa, a avut curioșă dispozitione, de a dice în discursul seu, — ceea ce de altimotrelor neci nu s'ar' fi tenuat de cestiu: — ca romani numai pentru aceea fac sfara 'n tiéra, că se capete oreari posturi inalte si grase. Dér', d-loro, om, colegu a nătări pote în acele momente de febricită, că romani ce se află adă posturi, si-ai obținut denumirea inca pre timpulu provisorului si guvernului ungurescu i-a adoptat totu astă-felii, precum a adoptat pre întregă pleada de amplioati, si en credu, ca funcționari romani corespondă totu atât de bine determinații ce li este impusă că orii si care din collegii lor. Er' dintre cei denumiți de guvernul maghiar din 1867 incoce, abia vre-o do se adă in functiuni mai inalte; nu s'ar' curent pote se pronouncesu nome; cu totă aceste valo spune, ca unul din acei mai nătări funcționari este d. Iosif Hosszu, dér' despre acestă credu, ca nici insu'-si d. Tissa nu pote dicta, ca și fi vorbitu vre-o date ceva nici contra guvernului maghiar, nici contra nației maghiare. În generalu, eu socotesc, ca asemenea investiții si amintiri nu contin cu demnitățile parlamentare, er' fanfaronașul si mogiciale potu se alba locu aiurea, dér' nu sici in Camera, unde, de cat se ori le intalnescu, -mi vine amintire a unei alegorii tigrănește, pre care amu se vi-o si epariediu, ca-ci e scurta si forte potrivita.

Tigrușo, intâlnindu-se pr drumul tierii cu „szolgábirálu” si acesta nevrindu a feri din drunu, tigrușo se resili cătra dinisul cu următoarele cuvinte: „Feri din cale, ce de unde nu, vei pati cum a patit-o celalalt!” Atunci szolgábirálu ferindu din cale, -lu intrăba: „dér' cum a patit-o celalalt!” „D'apoi așa, — response cu umore tigrușo, — ca nevrindu a feri elu, amu ferit u!“ (ilaritate). Amu citat acăstă anecdota, fiind ca toamni o astfelui de impresiune comică au produsă asupra mea si amintirile cunoscute ale d. dep. Col. Tissa, capulu partidului opozitional din această Camera, cari potu se alba locu aiurea, precum am mai disu-o, dér' nu in parlamentu.

Dior! Eu nu voi dire, ca o se ne intalniamo la Philippi; dér' dică, că se ne intalniamo pre „Campul Paniei,” se ne intalniamo la „Sant-Imbra” unde stramossi românii si-aungurilor la lupatul impreuna fratiesc, nu atat pentru gloria, ci pentru existenția patrei. Dér' pastru că acăstă se o potome face cu insufisare, ceremu delă on. Camera si dela on. guvernu, se ne faca partisii egali la măsă de dreptălii. In casula de facia eu nu cera nici chiar dreptate strictă, — cera ince aplicații corecta a legilor din 1848.

Dupa totă aceste, d-loro, nu potu trece cu vărsă, de a-nim exprime satisfacția, pentru dove declarările ale d-lui ministru de interne, pronunțate în siedintă de Sambat'ea trecea. Cea d'antață interpretează ce d. ministru a gasit cu cuvintele a face cuvintelor „naționalități de limbă străină.” Ministrul Ungariei nici nu potă

se interpretedie aceste cuvinte altufuliu, decatua asiă, precum a facut' o. Declarația dñi ministru de interne, al Ungariei și conspușa deci pre deplină justelor male ascoperă.

Dér' inca si mai buna impresiune a produsă asupra mea acăd declarăție impăduritoare a dñi ministru, ca indată ce-i voru veni la cunoștință absurzile ce se comittu la aplicarea legii naționalităților, d-sa va fi găta a luă inițiativa pentru înlătorarelor loru. In acăsta cauza nu vree se observă, decatua astă, că d. ministru de interne nici care trebuința se între despre aceste abuzuri pre deputații romani din opozitie; între numai pre deputații romani din partea d-sale, de orice ca nu me indoeștiu cată-si de pacinu, ca acestă inci-i voru sci d informaționi destule. Incat pentru inițiativa promissa, din partea-mi o ișe spre scris, ascoperă totodată, ca la fața pasă cu face pre cales deplinării acestei promisiuni, noi i-romu respondu cu pasii indoitoi, ba chiaru cu o scrisura. (Aprobari).

D-loro deputații! Faceti, că leitorii Transilvaniei se se convingă odată despre semnificanțele d-vosă de dreptate; faceti, că romani celo puțină astădată se sentiesc o strință de mana fraternă din partea nației maghiare. Respirați emendamentul lui baronu G. Kemény si nu lasati, că prin astfelul de proceder romani sa pieră si cu unu amia radica în anin'a loru acă convicțione doreroasă, ca ei în acesta patria, precum în trecut, asă si în viitor, numai numai impălită si persecutati potu se fi, eraf ferici — hă! Ca ci d-lori „Quid tunc?” Lasu la inteleptința d-vosă că se ve dată séma de rezultatele fatale, ce poiu că se urmează, — si candu o facu acăstă, anu totodată ondrea de a vi declară, ca sustinu emendamentul d-lui dep. Petru Nemesu, si-lu recomandu cu tioiu adinsulu Onor. Camere. (Aprobari in stang's).

Onorata Redactiune!

Binevoiti a publicat în stimulata D-vosă diu-ariu aici slatorii numerii cascigatori din loteria pentru terminarea basaricel romane din Deva.

Numerici castigatori

din loterie' pentru terminarea basaricei romane din Deva:

77	5406	985	619	5057	615	2067	980	1423
6109	987	2334	927	6040	6076	929	1403	147
5683	6092	5063	5049	3683	715	5077	543	
614	1414	5404	5389	5387	5386	1052	5309	
466	479	454	3061	439	2740	5010	464	1101
471	465	3539	1381	459	4490	5011	1599	5013
4997	5460	916	3047	6057	201	153	3556	3544
655	5725	4950	2735	2734	4954	1015	945	
2733	1018	5742	4254	763	5828	5841	2391	
1500	2659	2660	205	792	4265	2736	2670	
2124	6008	5452	1914	3742	5710	4217	2063	
648	545	2387	1801	911	926	3468	2336	2946
6095	957	4532	1334	93	3637	5199	2267	997
1435	6136	2473	1335	2219	2224	5080	2799	
515	919	2359	5407	5075	5096	29	5957	6112
1313	6131	5115	3408	895	2169	4002	5170	
550	5627	3473	920	5702	5850	6037	3831	
5499	649	894	1364	1328	590	622	2377	2181
541	811	2143	2062	2045	6034	328	212	734
3990	5554	2388	350	5110	2671	5259	6088	
181	2945	3434	5293	122	2367	138	182	348
517	3576	1047	306	529	2450	2460	1405	3841
27	4919	2356	3498	2270	2548	5624	5757	
5067	844	1079	1448	696	4244	3484	1447	
5469	5318	965	1449	1438	5317	5066	3830	
8089	1043	300	2904	5316	3840	5730	3890	
8837	1454	3499	1804	1141	3200	2877	3800	
5028	5445	5899	141	4945	2767	5755	1660	
6116	1811	3049	5952	302	1345	371	3567	
		449	206	5900				

Deva' 15 Augustu 1874.

Constantia de Dunăc Schiau.

N. B. Sună rugătate diuariale romane la publicarea numerilor cascigatori,

Noutati diverse.

Patriarcul Ivacicovici s-a introdus si a transmis la consist. metrop. din Sibiu actulul de abdicare, astă si pe Octombrie se va face alegere de metropol. romanu.

C. Julius Andrassy vre a visita mosile sale in Ardealu.

(Imprimare de monete). In cele d'anteale două patrăie ale anului curint s'au imprimat 28.974.718 bucati de cate 20 cr. si 51.203.055 bucati a 10 cr. la olalta in valoare de 10.915.294 f. 10 cr. Dintre acestia s'au date in comunicație pana la finea lunei lui Iunie 10.754.249 f. si 10 craceri.

In strainatate cestiușea recunoscării guberniului republican spaniol si cea mai capitale, Franci' a respusă — la invitatia soldaților spanioli — ca déca va primi Anglia' va urmă si ea; Anglia' a primi, Itali' la reconoscă in 12 August, Austro-Ungar, si Russ' inca la primește, ma si Belgia' se schimbă, ca Germania' fă poronțioră la acestu actu diplomatică.

Bazină trech pr Maina la Colon'ia si dōr' trece la Brocsella. Se scrie, ca a fostu înlesnită si de controlorul lui Mac-Mahon a scapa, că bonapartisti ambi. Bonapartisti taci si se încordă a reesi cu alegările prin departamente.

Tocma începura si diariile maghiare dela Biasiu 1872, incepându ér' a critica pretensionile cele drepte neșimbă ale națiunii romane din Transilvania, pe cari nu le potu mista. Vom reveni la ele.

Nr. 4228/pol. 1874.

1-3

Publicații.

In urmăres ordinationii in regia ministerului de justiția din 3 Augustu a. c. nr. 22878 se face publicu cunoscutu pentru cunoștința celor interesați, că se se scie întocmai după acăstă, ca, din privința judecătoriei, termenul pentru publicarea protocoletelor fundația gaite în toate comunitățile implicate judecătora de la Rupea (Cohalm) si Fagaras, care terminu era desfășu pe 31 Aug. a. c. spre a reclama diu-care dreptul seu de proprietate, s'a prelungit acum inca cu 4 luni inainte, ad. para in Decembrie, finea anului curent.

Excepțione se face numai cu Bralya (Brallay) de pe teritoriul scăunului Cincu-mare, unde pentru ordinare proprietăților, ce acum decurge, inca nu s'au facuto protocolete fundația.

Din siedintă a scaunului judecătoral reg. din Sighișoara tienta in 10 Aug. 1874.

Nr. 3937/v. c. 1874.

1-3

Convocare.

Pentru consultare in momentul a causa a adorarei municipialor, in urmări ordinationei d-lui ministru de interne din 6 Augustu a. c. nr. 33043 si la provocare d-lui comite supremă, se convoca prin această toti membrii comitetului reprezentativ al comitatului Turdii, la siedintă a straordinară pe 3 Septembrie a. c. in opidu Turd's.

Turd'a in 14 Augustu 1874. —

Vice-comitele comitatului Turd's.

Alexiu Miksa m/p.

vice-comite.

Cursurile

Galbinii imperatice	—	—	f. —	c. v. 1
Napoleoni	—	—	8. 78½	—
Augsburg	—	—	108.	40.
London	—	—	109.	60.
Imprumutul național	—	—	74.	50.
Obligații metalice veci de 5%	71.	20.	—	—
Obligații rurale ungare	77.	75.	—	—
temenești	76.	50.	—	—
transilvane	75.	—	—	—
cresco-slav.	80.	—	—	—
Actionile banci	—	—	978.	—
creditații	—	—	237.	50.

la bursa in 20 Aug. 1874 și astă:

Redactoru respondistoriu

IACOBU MUREȘIANU.

Editionea Cu tiparul lui

IOANE GOTTA si fiu HENRICU.